

Par NILLTPFN jomu atbildīgais darbinieks un tā pienākumi 1/4/22

PwC Legal juriste
Elvita Gēce

PwC Legal zvērināta advokāte
Aija Panke

Konstatējot faktu, ka uzņēmums ir pakļauts Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) likumam ("Likums"), uzņēmumam ir divas prioritāri veicamas darbības: reģistrēties kā Likuma subjektam, norādot kādu no Likumam pakļautajiem darbības veidiem, un iecelt par Likuma prasību izpildi atbildīgo darbinieku saskaņā ar Likuma 10. pantu, paziņojot par to attiecīgajai uzraudzības un kontroles institūcijai, piemēram, VID vai Finanšu un kapitāla tirgus komisijai.

Kritēriji

Lai personu ieceltu par šādu atbildīgo darbinieku, tai jāatbilst vairākiem Likumā noteiktajiem kritērijiem, piemēram:

- personai ir nevainojama reputācija;
- persona nav sodīta par tīša nozieguma izdarīšanu pret valsti, īpašumu vai pārvaldības kārtību, par tīša nozieguma izdarīšanu tautsaimniecībā vai valsts institūciju dienestā, vai par tāda nozieguma izdarīšanu, kas saistīts ar terorismu, vai arī persona ir sodīta par šādiem noziegumiem, bet sodāmība ir noņemta vai dzēsta;
- personai nav piemērota sankcija (izņemot brīdinājumu) par normatīvo aktu pārkāpumu NILLTPFN vai starptautisko un nacionālo sankciju jomā, vai arī personai ir piemērota šāda sankcija, bet no tās piemērošanas dienas ir pagājis vismaz viens gads;
- persona atbilst citām ārējos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām (piemēram, atbildīgajam darbiniekam kredītiestādē var būt papildu kritēriji).

Atbilstoši Likuma 10.¹ panta otrajai daļai uzņēmums var noteikt papildu prasības šiem kritērijiem, piemēram, sertifikātus, kas iegūti Likuma jomā.

Uzņēmumam arī jānosaka kārtība, kādā izvērtē personas atbilstību un pārbauda informācijas patiesumu. Attiecībā uz personas sniegtās informācijas pārbaudi uzņēmums:

- pieprasa izziņu par personu no Sodū reģistra un, ja nepieciešams, veic informācijas patiesuma pārbaudi;
- var ieviest pašnovērtējuma anketu;
- var iegūt rekomendācijas no iepriekšējām darba vietām.

Pienākumi un atbildība

Likums sīkāk nedefinē atbildīgā darbinieka pienākumus, bet tikai nosaka Sankciju likuma prasību izpildes nodrošināšanu. Lai arī pienākumu definējums ir īss un konkrēts, atbildīgajam darbiniekam jāapzinās, ka tas ietver plašu pienākumu apjomu, piemēram:

- NILL un sankciju risku pārvaldīšanu;
- terorisma un proliferācijas risku pārvaldīšanu;
- darījumu uzraudzību;
- ziņošanu par darījumiem un informācijas apmaiņas nodrošināšanu ar uzraugošajām iestādēm, tostarp Finanšu izlūkošanas dienestu;
- regulāru Likuma un ar to saistīto normatīvo aktu izpēti, tostarp jaunāko grozījumu ieviešanu, kā arī iekšējās kontroles sistēmas un ar to saistīto procedūru atbilstības izvērtēšanu;
- regulāru zināšanu atjaunošanu par Likuma, Sankciju likuma un personu datu apstrādes prasībām Likuma jomā, kas noteiktas saskaņā ar jaunākajiem grozījumiem Likuma 9. pantā.

Kā viens no būtiskiem jāmin pienākums nodrošināt, lai Likuma jomu skarošās darbībās iesaistīti darbinieki pārzinātu Likuma prasības un tiktu regulāri apmācīti (atbildīgais darbinieks var veikt regulāras iekšējās mācības vai piesaistīt ārpalpojumu sniedzēju, kurš ir kompetents apmācīt darbiniekus konkrētajās jomās). Galvenais ir mācību regularitāte. Var mainīties ne tikai Likuma prasības, bet arī veidi un nianšes, kā noziedznieki veic iespējamās NILL darbības, tāpēc iesaistītajiem darbiniekiem jābūt pietiekamai zināšanu bāzei, lai spētu uzraudzīt iespējamos riskus, kas saistīti ar šo jomu. Turklāt apgūtās mācības par tematiem, kas saistīti ar Likumu un datu aizsardzības prasībām Likuma jomā, ir jādokumentē, lai uzraugošajām iestādēm varētu uzrādīt apliecinājumus, tādēļ par apgūtajām mācībām darbiniekam būtu jāspēj uzrādīt sertifikāts.

Pēdējo gadu prakse liecina, ka uzraugošās iestādes, konstatējot pārkāpumus Likuma jomā, soda ne tikai uzņēmumus kā juridiskas personas, bet arī fiziskās personas, kuras ir atbildīgas par Likuma prasību izpildes nodrošināšanu. Atbildīgajam darbiniekam var uzlikt brīdinājumu, noteikt atsaukšanu no atbildīgā darbinieka amata, uzlikt soda naudu par pārkāpumiem Likuma jomā, kā arī noteikt brīvības atņemšanu atbilstoši [Krimināllikuma 195.](#) un [195.¹ pantam](#).

Lai atjaunotu zināšanas šajās jomās arī šogad, aicinām [piedalīties PwC's Academy 1. martā rīkotajā vebinārā](#), kur varēsiet apgūt, papildināt un atjaunot zināšanas par to, kā:

- sagatavoties VID pārbaudei;
- izstrādāt Likumam atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu;
- veikt klientu identifikāciju un izpēti;
- ievērot personas datu aizsardzības prasības;
- konstatēt aizdomīgus darījumus un ziņot par tiem.

Pēc vebināra izsniegsim PwC's Academy sertifikātu par noklausīšanos.